

***Ilman oikeuksia ei ole vapautta,
ilman vapautta ei ole mitään***

***Perttu Jussilan ihmisoikeusmanifesti
eurovaaleihin 2024***

Alkusanat

EU on ennen kaikkea arvoyhteisö, jonka periaatteiden ytimessä ovat ihmisoikeudet, demokratia sekä tasa-arvo. Yhdysvaltojen hapuilla EU:n on otettava rooli vapaan maailman johtajana. Autoritääristen voimien nostaessa päätään me emme voi vain tyytyä puheeseen ihmisoikeuksien puolesta. Tarvitsemme konkreettisia toimia ja päättäväisyyttä niiden edistämiseen.

Tasa-arvo ei ole koskaan ehtinyt valmiiksi asti eikä se etene, ellei sen vuoksi nähdä vaivaa. Liian pitkään olemme tuudittautuneet oletukseen, että maailma muuttuisi itsestään yhdenvertaisemmaksi, kunhan aikaa vain kuluu. Puola, Unkari ja Italia ovat varoittavia esimerkkejä EU:n ytimestä, että näin ei suinkaan ole. Olemme nähneet kuinka jo saavutettujakin oikeuksia on riisuttu. Mikään sellainen ei säily, josta ei huolehdi.

Tulevat eurovaalit ovat EU:n tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeitä. Mielipidemittauksissa äärioikeistolaisille ja konservatiivisille ryhmille povataan vaalivoittoa. Samalla suurin ryhmä EPP, johon Suomen pääministeripuolue kokoomuskin kuuluu vaikuttaa olevan valmis yhteistyöhön ECR-ryhmän kanssa. Ryhmän, jonka puolueet ovat ajaneet maihinsa kansallisia aborttikieltoja, nakertaneet oikeusvaltiota ja ajaneet seksuaalivähemmistöt takaisin varjoihin. Tälle on tarjottava vastavoima.

Ajattelen, että epäkohtien esille tuominen, niistä keskusteleminen ja tietoisuuden lisääminen ovat erittäin tärkeitä toimia ihmisoikeuksien edistämiseksi. Taantumuksellisten voimien toimiessa strategisesti tavoitteidensa eteen myös meidän on valpastuttava. Se tarkoittaa, että nyt jos koskaan on ensiarvoisen tärkeää edistää ihmisoikeuksia konkreettisin politiikkatoimin. Olen koonnut tähän manifestiin kymmenen konkreettista ihmisoikeuksia edistävää toimea, joiden eteen olen sitoutunut tekemään töitä Euroopan parlamentin jäsenenä.

Taantumuksen edessä ei tule koskaan antaa periksi.

1. Kielletään eheytyshoidot EU-tasolla

Seksuaalivähemmistöjen eheytyshoidot pohjaavat vääristyneeseen ajatukseen, jonka mukaan heteroseksuaalisuudesta eroava seksuaalinen suuntautuminen tai syntymässä määritellystä sukupuolesta eroava sukupuoli-identiteetti olisivat jotenkin parannettavissa eli ”eheyttävissä”. Eheytyshoidot ovat perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa turvattujen ihmisoikeuksien vastaisia. Tieteellinen näyttö osoittaa, että tällaiset käytännöt ovat erittäin haitallisia, koska ne aiheuttavat syvää psyykkistä vahinkoa, masennusta, ahdistusta, häpeää, itsetuhoisia tekoja, itsemurhayrityksiä, traumaperäistä stressihäiriötä sekä fyysistä vahinkoa.

EU:n perusoikeusviraston uudessa kyselytutkimuksessa [1] alleviivataan huolestuttavaa havaintoa liittyen eheytyshoitoihin Euroopassa. Neljäsosa (24%) kyselytutkimukseen vastanneista sanoo joutuneensa suorittamaan eheytyshoitoja muuttaakseen seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuoli-identiteettiään tai ilmaisuaan. Eheytyshoidot ovat erityisen haitallisia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville alaikäisille.

Euroopan unionin jäsenmaista Ranska, Saksa, Kreikka, Malta, Kypros ja Espanja ovat jo jollain tasolla kieltänyt eheytyshoitojen harjoittamisen, ja niiden kieltäminen onkin nouseva trendi Euroopassa. Emme voi kuitenkaan luottaa siihen, että näin tapahtuisi automaationa. Me voimme ja meidän täytyy kieltää eheytyshoidot koko EU:n alueella.

Euroopan parlamentti on jo tuominnut eheytyshoidot useissa päätöslauselmissaan ja pyrkinyt vaikuttamaan Euroopan komissioon EU:n laajuisen lainsäädännön kehittämiseksi. Euroopan komissiokin on tunnustanut eheytyshoitojen haitallisuuden LGBTIQ-strategiassaan, mutta toimet ovat jääneet parhaiden käytäntöjen jakamisen tasolle. Eheytyshoitojen kieltämiseen on monia eri lainsäädännöllisiä reittejä, joista EU:n syrjimättömyyslainsäädäntö lienee keskeisin kanava.

Eheytyshoidot voitaisiin kieltää EU:ssa ainakin seuraavia reittejä:

- Lisäämällä kiello vuoden 2008 horisontaaliseen syrjinnänvastaiseen direktiiviin ja edistämällä sen etenemistä Euroopan neuvostossa;

1) European Union Agency for Fundamental Rights. (2024). EU LGBTIQ Survey III - LGBTIQ Equality at a crossroads - progress and challenges. Accessible at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-lgbtqi-equality_en.pdf

- Laajentamalla 2000-luvulla toimeenpantua direktiiviä, joka kieltää syrjinnän seksuaaliseen suuntautumisen perusteella työpaikalla. Tämä on ainoa alue EU:ssa lainsäädännöllisesti, jossa on kielletty syrjintä seksuaalisen suuntautumisen puitteissa, mutta siitä puuttuu kaikki muu syrjintä, mikä liittyy sukupuoli-identiteettiin ja ilmaisuun;
- Kehittämällä kokonaan uusi direktiivi, joka koskee erityisesti eheytysahoitoja. Tämän osalta pitäisi vaikuttaa komission politiikkaprosesseihin, sillä komissio esittää uudet lakiesitykset EU:ssa;
- Kehittämällä uuden direktiivin, joka keskittyy syrjinnän torjumiseen koskien seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä ja sukupuolen ilmaisua.

Poliittisesti on erityisen tärkeää, että kesällä valitaan sellainen Euroopan parlamentti, joka jatkaa komissioon vaikuttamista, jotta uusia lainsäädäntöesityksiä tällä saralla saadaan käsittelyyn.

2. Turvataan aborttioikeus kaikkialla Euroopassa

Yli 20 miljoonalla eurooppalaisella ei ole pääsyä turvalliseen aborttiin. Surkea aborttitilanne erityisesti Puolassa, Italiassa ja Maltalla asettaa synnyttävät henkilöt räikeän epätasa-arvoiseen asemaan ja vaarantaa ihmishenkiä. Esimerkiksi Puolassa tiukat aborttilait ovat jo vaatineet usean ihmisen hengen. Maassa abortti on laissa sallittu ainoastaan rajoitetuissa tilanteissa ja käytännössä abortin saaminen on liki mahdotonta. Maltalla taas abortti on kokonaan kielletty ja Italiassa erään tutkimuksen [2] mukaan 60 prosenttia gynekologeista ei suostu toteuttamaan aborttia. Lisäksi Italian äärioikeistolainen pääministeri Giorgia Meloni on edistänyt lainsäädäntöä, joka sallii aborttia vastustavien aktivistien läsnäolon aborttiklinikoilla. On siis selvää, miksi EU:n laajuisia toimia aborttioikeuden turvaamiseksi tarvitaan. Kansalaisyhteiskunta on ottanutkin tästä hienosti kopin ja käynnistänyt kansalaisaloitteen My Voice My Choice aborttioikeuden turvaamiseksi.

2) Caruso, E. (2023). The hyper-regulation of abortion care in Italy. International Journal of Gynecology & Obstetrics, 163(3), 1036-1042. <https://doi.org/10.1002/ijgo.15150>

Euroopan parlamentti on ollut tässäkin asiassa muita instituutioita edistyksellisempi. Aiheen tiimoilta usein vedotaan siihen, että abortista on mahdotonta tehdä EU-tasolla lainsäädäntöä yli jäsenvaltioiden, kun kyse on terveyspolitiikasta. Tämä on älyllisesti laiskaa, sillä tosiasiasa EU:lla on monia keinoja vaikuttaa aborttien saatavuuteen Euroopassa, jos poliittista tahtoa löytyy. Seuraavaksi muutamia niistä.

Parlamentti äänesti päätöslauselman puolesta [3] huhtikuussa 2024 aborttioikeuden sisällyttämisestä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan. Aborttioikeus voitaisiin kirjata perusoikeuskirjan kolmanteen artiklaan siten, että siinä todettaisiin seuraavasti: "Jokaisella on oikeus ruumiilliseen itsemääräämisoikeuteen, vapaaseen, informoituun, täysipainoiseen ja universaaliin pääsyyn seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin sekä kaikkiin siihen liittyviin terveyspalveluihin ilman syrjintää, mukaan lukien turvallinen ja laillinen abortti."

Kansalaisaloitteessa My Voice My Choice [4] vaaditaan, että Euroopan komissio perustaisi rahaston, joka takaisi aborttia rajoittavissa maissa asuville ihmisille taloudellisen mahdollisuuden saada abortti muualla Euroopassa. Rahasto toimisi siten, että jäsenmaat voisivat vapaaehtoisesti liittyä siihen ja saisivat sitä kautta rahoitusta järjestää tarvittavat palvelut niille, jotka eivät niitä omassa maassaan saa.

Erityisen tärkeää olisi, että Euroopan komissio pitäisi nykyistä paremmin huolta siitä, että EU-rahoitusta ei kanavoidu sellaisille tahoille, jotka rapauttavat sukupuolten tasa-arvoa ja pyrkivät estämään pääsyn tärkeiden lisääntymisterveyden palveluiden piiriin. Tästäkin on jo valitettava esimerkki, kun Italian pääministeri Meloni sai läpi lakipaketin, jonka osana sallittiin aborttia vastustavien aktivistien läsnäolon aborttiklinikoilla, joka rahoitettiin EU:n pandemiasta elpymisrahastosta.

Konkreettisia toimia on olemassa ja Euroopan parlamentin jäsenenä tekisin periksiantamattomasti töitä aborttioikeuden edistämiseksi Euroopassa.

3) European Parliament. (2024, April 11). Texts Adopted European Parliament resolution of 11 April 2024 on including the right to abortion in the EU Fundamental Rights Charter (2024/2655(RSP)). Accessible at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0286_EN.html

4) European Citizens Initiative. (2024). Initiatives - My Voice, My Choice: For Safe and Accessible Abortion. Accessible at: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000004_en

3. Loppu vihalle - viharikokset ja vihapuhe osaksi EU:n rikoslakia

Olemme todistaneet viime vuosina erittäin huolestuttavaa trendiä, jossa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt ovat kohdanneet Euroopassa ja Yhdysvalloissa ennätysellisen paljon väkivaltaisia viharikoksia ja vihapuhetta. EU:n perusoikeusviraston vasta julkaistussa kyselytutkimuksessa [5] alleviivataan väkivallan, häirinnän ja kiusaamisen merkittävää lisääntymistä: Yli kymmenesosa (13%) tutkimukseen vastaajista kertoi kokeneensa väkivaltaa viisi vuotta ennen kyselyä. Transnaiset (29%), transmiehet (23%) ja intersukupuoliset henkilöt (32%) kokevat muita ryhmiä enemmän väkivaltaisia hyökkäyksiä. 67 prosenttia LGBTIQ+ -henkilöistä kertoo tutkimuksessa joutuneen kouluaikanaan kiusaamisen, pilkan, loukkaamisen tai uhkailun kohteeksi - tämä on 21% enemmän kuin vuonna 2019. Kuvaavaa on, että useimmat LGBTIQ+ -henkilöt välttelevät silti kumppaninsa kädestä pitämistä julkisesti peläten väkivaltaisia hyökkäyksiä. Lienee selvää, minkä takia EU-tasoista lainsäädäntöä tarvitaan.

Kuusi EU:n jäsenvaltiota ei ole säätänyt minkäänlaista lainsäädäntöä vihapuheesta ja viharikoksista seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun tai sukupuoliominaisuuksien perusteella. On näyttöä siitä, että yleistynyt vihapuhe on johtanut erityisesti nuorten ihmisten itsemurhayritysten lisääntymiseen ja mielenterveyden heikkenemiseen. Edellä mainitut asiat huomioon ottaen on päivänselvää, miksi EU-tasoista politiikkaa tarvitaan turvaamaan näiden vähemmistöjen terveys ja turvallisuus.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artikla määrittelee luettelon rikoksista, jotka niiden rajat ylittävän ulottuvuuden vuoksi on käsiteltävä eurooppalaisella tasolla, kuten terrorismi, ihmiskauppa tai korruptio. Joulukuussa 2021 Euroopan komissio esitti lainsäädäntöehdotuksen, joka muuttaisi sopimusta lisäämällä vihapuheen ja viharikoksen tähän EU:n rikosten luetteloon. Tämän muutoksen läpimeno vaatii yksimielisen hyväksynnän Euroopan unionin neuvostossa Euroopan parlamentin suostumuksella.

5) ILGA Europe. (2023). Deadliest rise in anti-LGBTI violence in over a decade, our annual report shows. Accessible at: <https://ilga-europe.org/press-release/deadliest-rise-anti-lgbti-violence-decade/>

Edellä mainittu ensimmäinen lakiesitys olisi valtavan tärkeää saada läpi – tällöin Euroopan komissio voisi esittää toisen lainsäädäntöehdotuksen vähimmäissääntöjen vahvistamiseksi koskien vihapuhetta ja viharikoksia unionissa, erityisesti kun ne kohdistuvat LGBTIQ+ -ihmisiin. Tämä toinen vaihe seuraisi tavallista lainsäädäntömenettelyä, jossa neuvosto ja parlamentti toimisivat tasavertaisesti ja neuvostossa tarvittaisiin vain enemmistö. Euroopan parlamentin jäsenten tulee ensi kaudella jatkaa periksiantamatonta työtä Euroopan neuvostoon vaikuttamiseksi, jotta kenenkään ei tarvitse pelätä väkivaltaa tai häirintää EU-alueella.

4. Euroopasta syrjimättömyyden sisämarkkina - syrjinnän vastainen direktiivi vihdoin maaliin.

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) perustettiin vuonna 2007 ja tarjoaa EU:n toimielimille sekä jäsenvaltioille riippumatonta tutkimustuloksiin perustuvaa neuvontaa ja asiantuntemusta perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä [6]. Uusimmassa perusoikeusviraston kyselytutkimuksessa [7] todettiin, että 37% LGBTIQ+ -henkilöistä ovat kokeneet syrjintää viime vuonna. Uusimman tutkimuksen perusteella eniten syrjintää koetaan työpaikalla (18%), kahvilassa, baarissa tai ravintolassa (17%), koulutuksessa (15%) ja terveydenhuollossa (14%). Myös vuoden 2023 Eurobarometrikyselyssä yli puolet vastaajista totesivat, että heidän maassaan syrjintä on laajalle levinnyttä perustuen/kohdistuen sukupuoli-identiteettiin (57%), seksuaalisen suuntautumisen (54%), ihonväriin (61%), etniseen taustaan (60%) ja romaniväestöön (65%) [8].

Tällä hetkellä EU:n lainsäädäntö suojaa vain työelämässä tapahtuvalta seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvalta syrjinnältä (Council Directive 2000/78/EC) [9].

6) European Union Agency for Fundamental Rights. (2019). EU:n oikeuksien virasto. Accessible at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-eu-rights-agency_fi.pdf

7) European Union Agency for Fundamental Rights. (2024). EU LGBTIQ Survey III - LGBTIQ Equality at a crossroads - progress and challenges. Accessible at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-lgbtqi-equality_en.pdf

8) Eurobarometer. (2023, December). European Union Discrimination in the European Union. Accessible at Eurobarometer: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2972>

9) Council Directive 2000/78/EC, Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation Official Journal L 303, 2.12.2000, p. 16–22. ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj>

Syrjinnänvastaista lainsäädäntöä tarvitaan kattamaan muutkin elämän osa-alueet. Euroopan unionin syrjinnänvastainen horisontaalinen direktiivi on ollut blokattuna Euroopan neuvostossa vuodesta 2008 lähtien, eli viimeiset 16 vuotta. Direktiivi suojelisi kaikkia EU:n kansalaisia syrjinnältä kaikilla elämän osa-alueilla, eikä pelkästään työelämässä. Horisontaalisen syrjinnänvastaisen direktiivin tekstiä tulisi kuitenkin päivittää, jotta se sisältäisi ja kattaisi myös syrjinnän muillakin osa-alueilla kuin seksuaalisen suuntautumisen osalta – sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun, sekä sukupuoli-identiteettiä koskevat kehonpiirteet tulisi sisällyttää tekstiin.

Seuraavalla kaudella europarlamentaarikkojen on otettava poliittista johtajuutta LGBTIQ+ -henkilöiden syrjintää vastaan. Parlamentaarikkojen tulee tehdä yhteistyötä komission, jäsenvaltioiden, poliittisten ryhmien, sekä (kansalais)järjestöjen kanssa varmistaakseen, että intersektionaalista lainsäädäntöä hyväksytään ja viedään eteenpäin sekä kansallisella että EU-tasolla. Näin nykyisiä aukkoja kurotaan kiinni ja parannetaan LGBTIQ+ -henkilöiden asemaa kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

5. Turvataan sateenkaariperheiden oikeudet ja vapaa liikkuvuus EU-alueella

Vapaa liikkuvuus eli vapaus matkustaa, opiskella ja työskennellä missä tahansa EU:n alueella on vuonna 2023 tehdyn Eurobarometri-kyselyn [10] perusteella 70 prosentille suomalaisista henkilökohtaisesti merkittävin asia Euroopan unionissa. Surullista on se, että vapaa liikkuvuus ei tarkoita kaikille eurooppalaisille samaa. Euroopan unioni ei takaa tällä hetkellä millään tasolla sitä, että ihminen, jonka perhesuhde on tunnustettu yhdessä maassa, nauttisi samaa laillista asemaa toisessa maassa. Käytännössähän tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi suomalaisen samaa sukupuolta olevan avioparin lapset eivät ole lain silmissä välttämättä heidän lapsiaan toisessa EU-maassa.

10) Eurobarometer. (2023). Kansalaismielipide Euroopan unionissa - kansallinen raportti, Suomi. Accessible at: https://finland.representation.ec.europa.eu/system/files/2023-03/Eurobarometer_98_Winter_2022-2023_final_Finland.pdf

Ihmisten arjessa perhesuhteiden tunnistamatta jättäminen voi aiheuttaa kestäättömiä tilanteita kuten haasteita päästä julkisten palveluiden pariin ja tosiasiallisesti tehdä esimerkiksi työn perässä toiseen EU-valtioon muuttamisen mahdolltomaksi. Nousee mieleen kysymys: onko EU todella vapaan liikkuvuuden alue, jos näin perustavanlaatuisia esteitä ei ole pystytty poistamaan?

Euroopan komission EPP:tä edustava puheenjohtaja Ursula von der Leyen totesi Unionin tila puheessaan vuonna 2020, että “jos olet vanhempi yhdessä maassa, olet vanhempi kaikissa maissa” ja kertoi edistävän perhesuhteiden tunnustamisen lainsäädäntöä. Vuonna 2024 tilanne on se, että esitys on hyväksytty Euroopan parlamentissa, mutta ei Euroopan neuvostossa. Herää epäily siitä, minkälaisella prioriteetilla asia on todellisuudessa ollut, jos tämäkin esitys on jumiutunut neuvoston päätöksentekoon.

Vaikka lakiesitys ei olekaan täydellinen, olisi sen eteneminen valtava askel eteenpäin sateenkaariperheiden oikeuksille. Mikäli lainsäädäntöä ei saada voimaan nykyisen komission LGBTIQ-tasa-arvostrategian kaudella, tulee sen edistäminen nostaa uuden strategian ehdottomaksi prioriteetiksi. Euroopan parlamentti on jo hyväksynyt ehdotuksen, joten sikäli MEPin suora valta asian suhteen on rajallinen. On kuitenkin tärkeää, että Euroopan parlamentti luo poliittista painetta neuvoston suuntaan, jotta se hyväksyisi tämän esityksen. Jos minut valittaisiin Euroopan parlamenttiin, tekisin periksiantamattomasti töitä edistääkseni sateenkaariperheiden perusoikeuksia.

6. Toteutetaan LGBTIQ tasa-arvostrategian toimenpiteitä ja vaikutetaan uuden strategian sisältöön ennakoon

Euroopan komission historian ensimmäinen 2020–2025 LGBTIQ-strategia [11] on merkittävä askel eteenpäin LGBTIQ+ -työn liittämistä osaksi komissiota. Strategia määrittelee selkeät tavoitteet, aloitteet sekä vahvistaa LGBTIQ+ -oikeuksien valtavirtaistamisen kaikilla EU:n politiikan aloilla. Strategia sisältää neljä pilaria: 1) LGBTIQ+ -ihmisten syrjinnän torjuminen; 2) LGBTIQ+ -ihmisten turvallisuuden varmistaminen; 3) LGBTIQ+ -ihmisiä osallistavien yhteiskuntien rakentaminen; ja 4) LGBTIQ+ -tasa-arvon puolesta johtaja kaikkialla maailmassa. Euroopan komissio julkaisi strategian väliraportin vuonna 2023 [12] ja Euroopan parlamentti hyväksyi päätöslauselman 8.2.2024 [13] LGBTIQ+ -henkilöiden tasa-arvoa koskevan EU-strategian 2020–2025 täytäntöönpanon puolesta. Päätöslauselmassa kehoitetaan komissiota tuottamaan uuden strategian vuosille 2025–2030 (artikla 69), tehden Euroopan parlamentin position selväksi.

Komission tulee kehittää ja hyväksyä uusi LGBTIQ-strategia vuosille 2025–2030. Uuden strategian kehittäminen ja täytäntöönpanon tulee olla intersektionaalinen, sekä osallistaa useita sidosryhmiä, kuten LGBTIQ+ -ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöjä, jotka työskentelevät EU:ssa eri tasoilla [14]. Tämä yhteistyö varmistaa strategian pohjautumisen monipuolisiin näkökohtiin, kokemuksiin ja vauhdittaa strategian toimeenpanon tehokkuutta. Uuden strategian tulee myös arvioida ensimmäisen strategian onnistumisia ja haasteita, jotta se tuottaisi entistä tehokkaammin tuloksia.

11) European Commission. (2020). LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025. Accessible at: https://commission.europa.eu/document/download/5100c375-87e8-40e3-85b5-1adc5f556d6d_en?filename=lgbtiq_strategy_2020-2025_en.pdf

12) European Commission. (2023). Progress Report – On the implementation of the LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025. doi:10.2838/638612

13) European Parliament. (2024, February 8). Texts Adopted - European Parliament resolution of 8 February 2024 on the implementation of the EU LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025 (2023/2082(INI)). Accessible at European Parliament: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0076_EN.html

14) Forbidden Colours. (2024). Report – Queer Your EU An Evaluation of what EU institutions have done for LGBTIQ+ people from 2019-2024. Accessible at: <https://www.forbidden-colours.com/wp-content/uploads/2024/04/Report-for-EU-elections-April-2024-FINAL.pdf>

Strategia sitoutuu trans-, intersukupuolisten ja ei-binääristen ihmisten täysimääräiseen suojeluun. EU:n tulee pitää kiinni tästä sitoumuksesta ja haastaa suppeat EU:n kehykset, jotka kattavat tällä hetkellä ainoastaan seksuaalisen suuntautumisen työelämässä (Direktiivi 2000/78/EC) – kehyksiin tulisi sisällyttää sukupuoli-identiteetti ja sukupuoliominaisuudet [15].

Strategiaa tulee hyödyntää muissakin EU-aloitteissa, -mekanismeissa, sekä -ohjelmissa, jotka eivät ole suoraan kytköksissä LGBTIQ+ -tasa-arvon edistämiseen [16]. Näin LGBTIQ+ -yhteisön perusihmisoikeudet integroidaan ja tunnustetaan osana laajempaa demokratian edistämisen tavoitetta, eikä yksittäisenä tai erillisenä politiikan alana. Lisäksi uuden strategian tulisi sisältää selkeät vertailuarvot, indikaattorit, sekä mekanismit, jotta pystytään arvioimaan ja seuraamaan LGBTIQ+ -tasa-arvon edistystä. Tämä myös auttaa Euroopan komissiota arvioimaan aloitteiden vaikutuksia sekä tunnistamaan parannettavia alueita ja mukauttamaan politiikkaansa tarpeen tullen. Ensimmäisen LGBTIQ-strategian täytäntöönpanon, sekä uuden strategian 2025–2030 kannalta on tärkeää, että Euroopan komissio säilyttää tasa-arvoasioista vastaavan EU-komissaarin salkun, joka keskittyy erityisesti LGBTIQ+ -ihmisten perusoikeuksien suojeluun EU:ssa [17].

Nykyisen strategian edistämisen ja uuden strategian muodostamisen näkökulmasta on todella tärkeää, että kesällä valittavassa Euroopan parlamentissa on poliitikkoja, jotka ovat sitoutuneet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin ja vie niitä periksiantamattomasti eteenpäin. Uuden strategian valmisteluun tulee vaikuttaa hyvissä ajoin ja ottaa ihmisoikeusjärjestöt tiiviisti mukaan sen valmisteluun.

15) ILGA Europe. (2023). European Parliament election 2024 -Key points for election campaigns and the next legislature. Accessible at: <https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2024/04/ILGA-Europe-Briefing-on-LGBTI-Priorities-2024-2029.pdf>

16) European Parliamentary Research Service. (2023). The 2020-2025 LGBTIQ Equality Strategy – and Implementation Overview. Accessible at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753174/EPRS_STU\(2023\)753174_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753174/EPRS_STU(2023)753174_EN.pdf)

17) The European Parliament's Intergroup on LGBTI Rights. (2024). LGBTI rights in 2024-2029 – what can the EU still do? Accessible at: <https://usercontent.one/wp/lgbti-eu/wp-content/uploads/2024/05/2024-LGBTI-IG-Briefing-05-LGBTIQ-rights-in-2024-2029-%E2%80%93-what-can-the-EU-still-do.pdf?media=1705957508>

7. Asunnottomuuden torjunta seuraavan kauden agendalle

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio julistivat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin (European Pillar of Social Rights) vuonna 2017 [18]. Vuonna 2021 tehdyn Eurobarometri-kyselyn [19] mukaan yhdeksän kymmenestä (88 %) eurooppalaisesta pitää sosiaalista Eurooppaa itselleen henkilökohtaisesti tärkeänä asiana. Pilari sisältää 20 keskeistä periaatetta, joilla edistetään tasa-arvoista, oikeudenmukaista ja osallistavaa sosiaalista Eurooppaa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmassa (The European Pillar of Social Rights Action Plan) [20] periaatteista on muodostettu konkreettisia toimia. Toimintasuunnitelma ehdottaa yleistavoitteita, jotka EU:n tulisi saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, eli seuraavalla parlamenttikaudella. Pilarin 20 keskeistä periaatetta on jaettu kolmeen laajempaan ryhmään, jotka ovat 1) yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille; 2) reilut työolosuhteet ja 3) sosiaalinen suojelu ja osallisuus. Sosiaalisen suojelun ja osallisuuden laajempaan ryhmään kuuluu mm. asunnottomien tukeminen ja asuminen. “Housing First” on Euroopan sosiaalisen oikeuksien pilarin yhdeksästoista periaate. Toisin sanoen seuraavalla parlamenttikaudella on toimittava, jotta Euroopasta saadaan sosiaalisesti oikeudenmukaisempi.

Yksi tärkeimmistä poliittisista teemoistani on aina ollut asunnottomuuden torjunta, ja onkin äärimmäisen tärkeää tarkastella asunnottomuuden perimmäisiä syitä Euroopassa. Tutkimukset viittaavat siihen, että asunnottomien määrä EU:ssa on kaksinkertaistunut vuodesta 2009 – noin 895 000 ihmisen uskotaan nukkuvan ilman suojaa tai yöpyvän hätämajoituksissa joka yö [21].

18) European Commission. (2022) . European Commission. Accessible at: Employment, Social Affairs & Inclusion: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=en>

19) Eurobarometer. (2021). Eurobarometer - Social issues. Accessible at: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2266>

20) European Commission. (2021). The European Pillar of Social Rights Action Plan. Accessible at: <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/#about>

21) Hackett, P. (2024, January 31). Euronews.business - Tackling homelessness in Europe: a more 'radical' approach. Accessible at Euronews: <https://www.euronews.com/business/2024/01/31/tackling-homelessness-in-europe-a-radical-approach#:~:text=Evidence%20suggests%20the%20number%20of,to%20be%20a%20major%20factor>

Viime vuosien elinkustannusten nousun, erityisesti vuokran, polttoaineen ja ruoan hintojen nousun uskotaan olevan merkittävä tekijä tähän huolestuttavaan trendiin. LGBTIQ-tasa-arvostrategiassa on alleviivattu, että erityisesti LGBTIQ+ -henkilöt kärsivät korkeasta asunnottomuudesta. Perhekodista karkottaminen ja asunnon saamiseen liittyvä syrjintä ovat pääasiallisia tekijöitä kodittomaksi jäämiselle, erityisesti nuorille LGTBIQ+ -henkilöille. Arviolta 25–40 prosenttia kodittomista nuorista on LGBTIQ+ -henkilöitä.

Eurostat-data [22] osoittaa, että koko EU:ssa asuntojen hinnat nousivat 47 prosenttia vuosina 2010–2022. Vuokrat nousivat 18 prosenttia samana ajanjaksona. Asuntojen hintojen nousu koskee varsinkin pienituloisia, yksinhuoltajia, ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä, jotka ovat jo haavoittuvassa asemassa verrattuna muihin. Tuore akateeminen tutkimus on osoittanut selvän linkin nopeasti nousevien vuokrien ja äärioikeiston kannatuksen välille. Asia on helppo kehystää eliitti vastaan kansalaiset -kysymykseksi, jolloin siitä on helppoa levittää disinformaatiota väittäen, että maahanmuuttajia kohdeltaisiin paremmin kuin omia kansalaisia [23].

Asunnottomuuden ja asumiskysymysten edistäminen EU-tasolla tarjoaa ratkaisuja inhimilliseen ja sosiaaliseen tragediaan ja samalla suitsii todistetusti äärioikeiston kannatusta – niin sanottu no-brainer siis. On tärkeää, että seuraavalla kaudella on parlamentissa henkilöitä, jotka edistävät asuntokriisin ratkaisemista tehden siitä poliittisen prioriteetin. Oikeus asuntoon tulee nähdä perusoikeutena.

8. Oikeus terveydenhuoltoon on perusoikeus – myös paperittomilla

Kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus terveydenhuoltoon ihmisen asemasta tai tilanteesta riippumatta. Oikeus terveyteen on yksi tärkeimmistä ihmisoikeuksista ja myös edellytys muiden ihmisoikeuksien toteutumiseen.

22) Eurostat. (2023), Housing in Europe – 2023 edition. Accessible at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2023#about-this-publication>

23) Henley, J. (2024, May 6). Europe's housing crisis - Fix Europe's housing crisis or risk fuelling the far right, UN expert warns. Accessible at The Guardian: <https://www.theguardian.com/news/article/2024/may/06/fix-europe-housing-crisis-risk-fuelling-far-right-un-expert-warns?s=08>

Vaikka oikeus terveyteen on kirjattu YK:n ihmisoikeusjulistukseen (artikla 25) [24], kaikki ihmiset eivät joko pysty tai pääse terveydenhuollon piiriin EU-alueella. Yksi erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä ovat paperittomat, eli henkilöt joilla ei ole oleskeluoikeutta EU:n alueella. EU:n jäsenvaltioilla on vaikeuksia vastata suuriin vastaanottotarpeisiin [25], koska vastaanottokapasiteetti on rajallinen eikä erityispalveluja ole riittävästi saatavilla henkilöille, jotka ovat kokeneet fyysisiä tai henkisiä vammoja. Lailliset, helposti saatavilla olevat sekä turvalliset maahanmuuttoväylät ovat välttämätön edellytys niin ihmiskaupan, hyväksikäytön kuin täysin turhien kuolemienkin ehkäisemiseksi. Oikeussuojan saatavuus on siis varmistettava kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Kuten PICUM:in raportissa on todettu [26], ihmisen maahanmuuttaja- tai siirtolaistatus on osin seurausta EU:n maahanmuuttopolitiikasta, joka ei tarjoa riittävästi turvallisia väyliä hakea esimerkiksi suojaa tai työtä. Tämä johtuu muun muassa siitä, että EU:n maahanmuuttopolitiikalla on vahva painopiste ns. 'laittoman' maahanmuuton ehkäisemiseksi. Maahanmuuttopolitiikka vaikuttaa vahvasti terveystalouteen, eikä tätä yhteyttä ole otettu tarpeeksi huomioon terveystalouden tai maahanmuuttopolitiikan kehittämisessä. Henkilön maahanmuuttaja-status voi myös olla yhteydessä muiden syrjinnän muotojen kanssa, mukaan lukien seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli, vammaisuus, ikä, sosiaalinen luokka, terveydentila ja niin edelleen. Varsinkin naiset, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvat henkilöt, seksityöntekijät, ja rodullistetut henkilöt kohtaavat lisäesteitä toteuttaessaan heidän oikeuksia terveyteen.

Europarlamentaarikkojen on edistettävä ihmisten oikeutta terveyteen ja varsinkin marginalisoitujen ihmisten oikeutta terveydenhuoltoon. Monet maahanmuuttajat ovat ilman asiakirjoja, koska maahanmuutto- ja oleskelulainsäädännössä on puutteita. Äärimmäisen tärkeää on varmistaa, että ihmiset voivat käyttää terveydenhuollon kaltaisia palveluita vaarantamatta oleskelulupaansa

24) United Nations. (1948). Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 (III) A, 10 December 1948.

25) European Union Agency for Fundamental Rights. (2023). Asylum and Migration: Progress Achieved and Remaining Challenges – Overview 2015-March 2023. Accessible at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-asylum-migration-progress-challenges_en.pdf

26) Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM). (2023). Migration status: A key structural and social determinant of health inequalities for undocumented migrants. Accessible at: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-asylum-migration-progress-challenges_en.pdf

Kuten Euroopan vihreiden vaaliohjelmassa [27] on nostettu esille, ensi kaudella on vaadittava kattava kampanja EU:ssa pitkään asuneiden ilman asiakirjoja olevien ihmisten aseman laillistamiseksi. On välttämätöntä, että ihmiset, jotka saapuvat EU:iin rakentamaan elämäänsä, pystyvät käyttämään oikeuksiaan. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus terveydenhuoltoon ilman pelkoa siitä, että heidän asemalleen tai elämälleen tapahtuu jotain, jos he hakevat apua. Oikeus terveyteen tulee nähdä perusoikeutena.

Paperittoman status voi syntyä hyvin erilaisista tilanteista. Kyseessä voi olla esimerkiksi suomalaisen miehen oleskelulupapäätöstä odottava thaimaalainen raskaana oleva vaimo. Suomen nykyinen hallitus heikensi paperittomille kuuluvia terveyspalveluita kattamaan vain “kiireellisen” hoidon aiemman “välttämättömän” hoidon sijaan. Raskausajan palveluita ei katsota kiireelliseksi hoidoksi kuten ei myöskään esimerkiksi diabeteslääkitystä tai rokotteita.

On meidän kaikkien etu, että kaikilla EU:n alueen ihmisillä on pääsy välttämättömään terveydenhuoltoon. Kukaan ei voita siinä, että keskuudessamme on ihmisiä, joilla ei ole oikeutta esimerkiksi rokoteohjelmiin tai raskauden ajan palveluihin. Tämä on inhimillisesti täysin kestämaton tila.

27) European Green Party. (2024). Courage to Change – European Green Manifesto 2024. Accessible at: https://www.datocms-assets.com/87481/1713876249-manifesto_2024.pdf

9. EU:n tulee puuttua naisiin ja vähemmistöihin kohdistuvaan väkivaltaan nykyistä tiukemmin - kielletään intersukupuolisten sukuelimien silpominen ja määritellään raiskaus suostumusperusteiseksi EU:n laajuisesti

Euroopan komissio lähetti neuvostolle ehdotuksen direktiivistä naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta 8. maaliskuuta 2022. Neuvoston ja parlamentin välinen sopimus direktiivistä saavutettiin 6. helmikuuta 2024 ja neuvosto hyväksyi historiallisen direktiivin 7. toukokuuta 2024. Euroopan unionin jäsenvaltioilla on kolme vuotta aikaa saattaa direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Historiallisessa direktiivissä kriminalisoidaan muun muassa naisten sukuelinten silpominen, pakkoavioliitto, intiimien kuvien jakaminen ilman suostumusta ja verkkohäirintä kaikkialla EU:ssa. Näistä rikoksista voidaan nyt tuomita vankeusrangaistuksiin, jotka vaihtelevat yhdestä vuodesta viiteen vuoteen [28]. Direktiivi sisältää laajan luettelon raskauttavista seikoista, kuten rikoksen kohdistuminen lapseen, ihmisoikeuksien puolustajaan ja entiseen tai nykyiseen puolisoon. Direktiivin myötä naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan uhrien on helpompi tehdä rikosilmoitus. Kyseinen direktiivi on historiallinen, sillä se ottaa kokonaisvaltaisen näkökulman naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja asettaa standardeja, jotka toivottavasti läikkyyvät myös EU-alueen ulkopuolelle.

28) Council of the European Union. (2024, May 7). Council of the European Union Press Release - Council adopts first-ever EU law combating violence against women. Accessible at Consilium: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/07/council-adopts-first-ever-eu-law-combating-violence-against-women/>

Valitettavasti kuitenkin muita väkivallan muotoja ei lopulta kriminalisoitu, sillä niitä ei sisällytetty direktiiviin. Intersukupuolisten sukelinten silpomista tai pakkosterilisaatiota ei kriminalisoitu [29]. Suostumukseen perustuvat raiskauksen määritelmä tulee harmonisoida ja viedä eteenpäin sekä EU- että jäsenvaltiotasolla. Direktiivin soveltamisalaa on siis laajennettava. Sitoudun tekemään Euroopan parlamentissa periksi antamattomasti töitä naisiin ja vähemmistöihin kohdistuvan väkivallan kitkemiseksi.

10. Vahvistetaan ihmisoikeusjärjestöjen vaikutusvaltaa EU-päätöksenteossa ja lainvalmistelussa

Yksittäisten politiikkatoimien lisäksi on keskeistä kiinnittää huomiota poliittisen päätöksenteon prosesseihin ja valmisteluun. Ketkä ovat alkumetreillä mukana, kun lakeja valmistellaan ja uudistuksia suunnitellaan? Keitä kutsutaan asiantuntijoiksi työryhmiin ja ketkä istuvat pitkällä lounailla Euroopan parlamentin jäsenten ja kabinettien kanssa erilaisia politiikkatoimia ideoiden ja palloitellen? Sillä on väliä, ketkä ovat vaikuttamassa jo lakiesitysten ja muiden politiikkatoimien alkumetreillä ja ketkä ovat asettamassa suuntaviivoja eurooppalaisessa politiikassa. EU:n lobbarirekisterin mukaan vuonna 2022 noin 60 prosenttia EU-lobbareiksi rekisteröityneistä oli yksityisen sektorin toimijoita, kun taas 29 prosenttia edusti kolmatta sektoria. Ihmisoikeusjärjestöjen osuus tästä lienee vielä huomattavasti pienempi. Tämä on asia, joka pitäisi korjata.

Toisin sanoen pistemäisten lainsäädäntötoimien lisäksi EU:n tulisi tehdä sellaisia systeemisii toimia, jotka takaisivat sen, että haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien ääni kuuluu systemaattisesti poliittisessa päätöksenteossa ja lainvalmistelussa. Euroopan parlamentin jäsenenä edistäisin sitä, että ihmisoikeusjärjestöjä osallistettaisiin nykyistä ahkerammin poliittisessa työssä.

29) ILGA Europe. (2024, May 7). Joint civil society reaction to the adoption of the EU Directive on combating violence against women and domestic violence. Accessible at: ILGA Europe News: <https://www.ilga-europe.org/news/joint-civil-society-reaction-to-the-adoption-of-the-eu-directive-on-combating-violence-against-women-and-domestic-violence/>

Edistäisin kyseisten järjestöjen asiantuntemuksen nykyistä painokkaampaa huomioimista eri politiikanmuodostusprosesseissa. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi asiantuntijoiden kutsumista valiokuntien kuulemisiin, yhteisten tapahtumien järjestämistä ja järjestöjen osallistamista uusiin aloitteisiin liittyen. Euroopan parlamentin jäsenenä liittyisin LGBTI Intergrouppiin, joka edistää LGBTIQ+ -ihmisten oikeuksia Euroopan parlamentissa. EU-vaikuttamisessa on keskeistä vaikuttaa jo siinä vaiheessa, kun ensimmäisiä luonnoksia politiikkatoimista muodostetaan.

EU:n toimielinten sekä jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä ensi kaudella EU:n perussopimusten muuttamiseksi [30], jotta EU voisi turvata paremmin LGBTIQ+ -henkilöiden perusoikeudet paremmin EU-tasolla. On kestävämpiä, että taantumukselliset jäsenmaat pääsevät vesittämään tärkeitä ihmisoikeuksia koskevat uudistuksia. Suurin osa jäsenmaista, Euroopan parlamentista, komissiosta ja erityisesti jäsenvaltioiden kansalaisista on valmiita viemään edistyksellistä ihmisoikeuspolitiikkaa eteenpäin. On välttämätöntä edistää toimia, jotka parantavat EU:n toimintakykyä. EU:n perussopimuksia tulisi laajentaa, ja tulisi huomattavasti lisätä niiden alojen määrää, joista äänestetään esimerkiksi 5%- määränemmistöllä tai noudatetaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä. Emme voi enää sallia Kremlin käsikassaroiden nakertavan EU:n periaatteita.

30) European Parliament. (2023, November 22). Texts Adopted - European Parliament resolution of 22 November 2023 on proposals of the European Parliament for the amendment of the Treaties (2022/2051(INL)). Récupéré sur European Parliament: European Parliament resolution of 22 November 2023 on proposals of the European Parliament for the amendment of the Treaties (2022/2051(INL))

Lopuksi

Kyse on arvoista. Tulevat eurovaalit, jos jotkut, ovat ihmisoikeusvaalit. Äärioikeiston nousu uhkaa jo saavutettuja oikeuksia, mutta jarruttaa erityisesti uuden ihmisoikeusmyönteisen lainsäädännön edistämistä. Siksi me tarvitsemme parlamenttiin jäseniä, joille ihmisoikeuskysymykset ovat otsikkotason prioriteetteja. Eivät kauppatavaraa talouden pikavoittojen edessä.

Edellä mainitut kymmenen konkreettista toimea on mahdollista toteuttaa. Ne eivät ole utopiaa tai epärealistisia. Kyse on ainoastaan poliittisesta tahdosta. Kyse on siitä, olemmeko valmiita näkemään vaivaa sen eteen, että EU:n olennaisimmat periaatteet muuttuvat toimenpiteiksi. Tämän pitäisi olla itsestään selvä tavoite eikä suurikaan ponnistelu.

Meidän ei tule antaa ihmisten hukkaa välimereen vaan tarjota turvaa sitä tarvitseville. On vahvuutta osoittaa inhimillisyyttä silloin kun monet muut kyyristelevät laitaioikeiston edessä Ruandan-mallilla flirttaillen. Euroopan pitää olla tätä vahvempi.

Antigender-toimijat ovat tehneet strategista työtä ihmisoikeuksien ja tasa-arvon heikentämiseksi julkista narratiivia taivuttaen. He valitettavasti tietävät, mitä tekevät. Enää homoja ei rinnasteta eläimiin sekaantujiin vaan pedofiileihin. Enää ei puhuta jumalan tahdosta vaan syntymättömän lapsen oikeuksista. Enää ei puhuta luonnottomuudesta vaan lapsen oikeudesta äitiin ja isään.

Meidän on vastattava tähän samalla mitalla. Se tarkoittaa strategista ja kunnianhimoista työtä ihmisoikeuksien ja tasa-arvon puolustamiseksi, mutta myös edistämiseksi. Tämä vaatii sitoutumista ja tarmoa.

Juuri siksi olen ehdolla Euroopan parlamenttiin. Ilman oikeuksia ei ole vapautta, ilman vapautta ei ole mitään.

Perttu
JUSSILA

Vihreät